
PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN ELS CASOS DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA

**PROPOSTES DE COL\$LABORACIÓ ENTRE ELS
ORGANISMES IMPLICATS**

Girona, 7 de maig de 1998

1.- INTRODUCCIÓ

Girona a set de maig de mil nou-cents noranta-vuit.

REUNITS

- C Sr. Xavier Soy i Soler.- Delegat del Govern de la Generalitat de Catalunya a Girona.
- C Il.lm Sr. Miguel Pérez Capella.- President de l'Audiència Provincial de Girona.
- C Il.lm Sr. Carles Ganzenmüller i Roig.- Fiscal en Cap de l'Audiència Provincial de Girona.
- C Sr. Josep Ma. Padrosa i Masias.- Delegat Territorial de Sanitat i Seguretat Social a Girona.
- C Sr. Joaquim de Toca i de Ciurana.- Delegat Territorial de Benestar Social a Girona.
- C Sr. Josep Ma. Guinart i Solà.- Delegat Territorial de Justícia a Girona.
- C Sr. Xavier Creus i Arolas.- Cap de la regional Policial de Girona, Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra.
- C Il.lm Sr. Josep Ma. Prat Sàbat.- Degà del Col·legi d'advocats de Girona
- C Il.lma Sra.Margarida Ramis Rebassa.- Degana del Col·legi d'advocats de Figueres
- C Sr. Francisco Sanmiguel Valera.- en representació dels Metges Forenses.

Els aquí reunits expressen la seva voluntat i necessitat de coordinar tots els seus esforços i posar en comú tots els seus mitjans personals i materials per poder lluitar de la manera més eficaç possible contra l'existència dels maltractaments en el si de la família, dels quals malauradament n'hem tingut dramàtics exemples en les comarques gironines, fet que ha obligat, de manera puntual, a revisar a fons l'actuació de totes les institucions i Administracions per trobar una manera coordinada de treballar que permeti afrontar amb la màxima eficàcia aquesta problemàtica.

Hem arribat a la conclusió que les causes que expliquen la violència domèstica són diverses i variades i que cal actuar en totes les direccions (sobretot de manera preventiva, però sense oblidar la fase post-delictiva), però que sempre es precisarà d'una bona coordinació entre tots.

En les comarques gironines ja disposem de dues experiències en el terreny de la coordinació institucional (protocols en el cas d'agressions sexuals i en el cas de maltractaments a menors) que ja ens han demostrat, d'una banda la seva eficàcia i de l'altra, que som capaços de fer-ho i de fer-ho raonablement bé. Només calia fer, doncs, fer el mateix en el terreny de la violència domèstica.

Per tant, sense perjudici d'aquelles altres mesures que calgui prendre per qui correspongui a un altre nivell institucional i territorial (com podien ser les campanyes públiques de divulgació i sensibilització del problema i d'informació a les víctimes, en els centres d'ensenyament a partir de l'adolescència, centres culturals; ajuts econòmics immediats i provisionals per a les víctimes i totes aquelles altres que ajudin a fer assumir a la societat que tothom té el dret a no ser sotmès a cap tracte vexatori o inhumà) hem cregut necessari plasmar per escrit quines ha de ser el línies d'actuació, les pautes de conducta, que han de tenir present tots aquells que, per raó

de la seva tasca, es trobin davant d'un problema de violència domèstica.

També hem volgut efectuar propostes concretes que siguin realitzables - dins l'àmbit de totes les competències i dels mitjans disponibles- per les diferents institucions i Administracions que tenen un punt de confluència comú: el de la violència domèstica.

Per la seva banda el Poder judicial a les comarques gironines, representat per la seva màxima instància en la persona de l'Il. Im Sr. President de l'Audiència provincial de Girona i recolzat també per l'acord de la Junta de Jutges d'Instrucció i de Penal de Girona que va prendre un acord en data 2 de febrer de 1998 expressant la seva confiança i voluntat de col·laboració en la creació d'un protocol referit a la violència domèstica, ha volgut expressar el seu suport a la creació d'aquest document mitjançant la seva presència, en el moment de la signatura del mateix per part de totes les institucions i administracions.

Aquesta voluntat col·laboradora finalment exigeix la imprescindible creació d'una comissió tècnica de seguiment i l'execució del present protocol que permeti avaluar periòdicament la seva eficàcia i proposar aquelles mesures que calgui per anar-lo millorant, adaptant a les noves necessitats que es presentin.

Sr. Xavier Soy i Soler

Il. Im Sr. Carles Ganzenmüller i Roig

Sr. Josep Ma. Padrosa i Masias

Sr. Joaquim de Toca i de Ciurana.

Sr. Josep Ma. Guinart i Solà

Sr. Xavier Creus i Arolas

il. Im Sr. Josep Ma. Prat Sàbat

il. Ima. Sra. Margarida Ramis Rebassa

Sr. Francisco Sanmiguel Valera.

2.- PLA D'ACTUACIÓ

LA VIOLÈNCIA DOMÈSTICA

DEFINICIÓ:

Per violència domèstica podem entendre aquelles conductes agressives que exerceixen sobre els membres més dèbils d'un grup familiar altres membres d'aquest mateix grup, especialment les que s'exerceixen sobre la dona; s'hi inclouen també les produïdes amb posterioritat a la ruptura d'una relació familiar o de convivència.

Contra aquestes agressions freqüents, dirigides majoritàriament contra la dona, s'imposa la necessitat d'una actuació multidisciplinària (sanitària, social, judicial i policial) que actuï contra tots els factors que influeixen en aquests comportaments agressius.

Tots i cadascun dels agents socials i administratius abans esmentats, els quals han d'intervenir en aquest problema dins l'àmbit de les seves competències, han d'unir els seus esforços d'una manera conjunta per donar una resposta unívoca.

Els organismes implicats han de poder actuar en diverses fases del conflicte.

Així, es concreten tres fases: **la primera, de detecció de les agressions; la segona d'intervenció Policial, Social i Judicial; i la tercera de seguiment** que es desenvoluparien d'acord amb l'esquema següent:

<u>Fase de Detecció</u>	Sanitària	Indicis de maltractaments	Metge APS	Polícia	
		Diagnòstic de maltractaments	Metge forense	J. guàrdia	
	Policial	Informació	S.A.Víctima	Jutjat Guàrdia	
			S.A. Dona		
	Serveis Socials	Protecció			
		Denúncia			
		Fiscalia			
		Jutjat de Guàrdia			
		Informe tècnic: Mediació, ajuda psicològica o psiquiàtrica (equip tècnic)			

		Privatives de llibertat	Presó Compareixença apud acta (control de l'E. Tècnic)
<u>Fase d'intervenció Judicial</u>	Adopció de mesures	No privatives de llibertat	Internament psiquiàtric Assistència psicològica Petició de separació Concessió de l'habitatge Retirada d'armes Prohibició d'apropar-se a la dona Protecció policial Control mèdic

<u>Fase de Seguiment</u>	Constitució de la taula de seguiment
--------------------------	--------------------------------------

APROXIMACIÓ A LA PROBLEMÀTICA: NOTES GENERALS SOBRE ELS MALTRACTAMENTS A LES DONES

A) SOCIOLÒGICAMENT

-La prevenció:

El maltractament a les dones **és un problema social** i, per tant, les respostes per fer-hi front han de tenir un abast social.

La violència s'aprèn. Aquest fet, àmpliament acceptat, implica la possibilitat d'incidir en els processos d'aprenentatge, especialment des del marc familiar i escolar i també a través dels mitjans audiovisuals, per potenciar la convivència pacífica i la solidaritat, i evitar la transmissió de pautes de comportament violent i la discriminació per raons de sexe, cultura, etc. La prevenció és el millor antídote contra la violència.

- La denúncia:

El nombre creixent de denúncies per maltractaments demostra que aquest fenomen està en plena emergència, possiblement perquè cada vegada més dones maltractades superen la por de denunciar els fets, malgrat els riscos afegits que això els pot comportar (les morts produïdes al llarg de 1997 en són l'exponent més clar).

Un cop produïda una agressió, és necessari no deixar passar aquesta ocasió per denunciar el fet o, assessorar-se sobre la seva significació. És important informar a la dona sobre el cercle de maltractaments que es pot instaurar si adopta una actitud passiva davant la primera agressió.

-La mediació:

Entre les polítiques socials per prevenir i combatre la violència contra les dones considerant que molts d'aquests actes tenen lloc en l'entorn familiar i que per tant afecten també els fills, **és aconsellable potenciar la mediació familiar com a instrument per resoldre els conflictes.** Aquesta tècnica implica la intervenció en el conflicte d'un "mediador" professional, el qual haurà d'intentar facilitar la presa d'acords entre les parts enfrontades.

La intervenció a través de la mediació garanteix una solució molt més estable dels conflictes.

-L'agressor:

En la majoria dels casos no es pot considerar que l'agressor tingui una patologia específica que justifiqui la seva conducta.

Malgrat això, **és important el reconeixement mèdic, psiquiàtric i psicològic de l'agressor per valorar la seva agressivitat i violència i, en conseqüència, la possibilitat de reincidència.**

En aquest sentit **és aconsellable l'elaboració de programes d'atenció als agressors que presentin sociopaties.** Aquest tipus de programes estarien especialment indicats en casos on el consum de tòxics, especialment l'alcohol, es manifestés com un factor desencadenant de les actuacions agressives.

-Els agents socials:

És necessària la coordinació i la suma d'esforços de tots aquells agents socials que d'una manera o altra tenen relació amb aquest tema: treballadors de l'àmbit de la justícia, de serveis socials, de sanitat, policies..., només la coordinació permetrà un treball eficaç tant en la prevenció com en la detecció i persecució d'aquests delictes.

La informació i la formació de tot aquest personal és una condició indispensable per a un bon abordatge del problema. Per això **es proposa que es duguin a terme jornades de formació per a tots els treballadors socials, per tal que coneguin els circuits legals d'actuació i denúncia en casos de maltractaments a dones.**

B) PSICOLÒGICAMENT

Cal entendre la violència domèstica com una modalitat comunicacional que, en determinades famílies, està permesa com a instrument per resoldre desacords o arribar a finals on la negociació és impossible.

La relació basada en la violència inclou tots els membres de la família i sol ésser transmesa a través de les diferents generacions familiars, avalada per l'entorn i compartida com a un codi de comunicació vàlid.

Per tant, la pràctica de la violència domèstica exigeix una acceptació que l'avalí, la comparteixi i la transmeti.

Cal tenir en compte que:

La relació de parella no és igual a la relació pares-fills. Per tant, una relació violenta entre la parella de cònjuges no té perquè ser la mateixa entre pares i fills.

De la mateixa manera que la parella ha establert la seva relació, els fills hauran establert també la seva, que serà específica i diferent amb cada progenitor.

Una petita provocació pot desencadenar violència acumulada per no haver pogut donar una resposta adequada en el moment oportú.

La família violenta sol tenir dificultat d'introspecció, manca de consciència de tenir problemes i, per tant, de necessitar ajuda, i dificultat per integrar les experiències.

Característiques de la família violenta:

a) Dinàmiques:

-Fase de cercle de tensió, on aquesta es va acumulant, i apareix molta agressió verbal entre els cònjuges.

-Fase d'actuació violenta o fase aguda on hi ha pèrdua de control, presència de cops i atacs.

-Fase de calma afectiva, totalment oposada a l'anterior, on s'idealitza la relació entre ambdós cònjuges, en la qual es reproduïx el model que tenien anteriorment, i se situen de nou en la fase d'acumulació de tensió.

b) Comunicacionals:

-No s'interioritzen les regles i no existeixen normes clares i consistents.

-Hi ha un nivell de comprensió baix, d'expressió i de reflexió.

-Tendència a expressar-se emocionalment.

c) Factors, entre d'altres, que influeixen en la violència domèstica:

- Famílies en desavantatge social.
- Atur.
- Aïllament social.
- Conflictivitat.
- Consum de drogues (alcohol, fàrmacs...)
- Estrès.
- Perill de pèrdua d'estatus social.

2.1.- FASE DE DETECCIÓ DEL PROBLEMA

I.- INTERVENCIÓ DELS SERVEIS SANITARIS I METGES FORENSES

La intervenció dels serveis sanitaris resulta de transcendental importància en la detecció i diagnòstic de les lesions i maltractaments.

Com a factor de detecció, els metges i els professionals sanitaris que per raó de la seva professió estan obligats a denunciar aquests delictes. Aquesta obligació s'estén al diagnòstic quan objectivament apareixen elements suficients per sospitar que s'ha comès un delicte d'aquestes característiques.

La comunicació entre metges assistencials i Mossos d'Esquadra i metges forenses ha de ser un dels factors clau per a la persecució del delicte de maltractaments.

Igualment seria necessari estudiar la possibilitat que la dona maltractada pogués rebre una adequada informació sobre els seus drets.

Sempre que sigui possible, el metge forense, una vegada detectin els serveis sanitaris aquests delictes o faltes, intervindrà immediatament.

En cas contrari, el metge assistència ha de reflectir les lesions o maltractaments en un informe específic del qual n'hi ha una mostra a les propostes finals.

II.- INTERVENCIÓ DE LA POLICIA.

1- La denúncia davant la policia.

El fet que una dona vagi a denunciar una situació que li produeix un autèntic xoc ha d'ésser adequadament comprès i rebut per la policia.

. Es recomana que es creï i es formi personal especialitzat en el tracte psicològic d'aquest tipus de delictes.

La dona que va a denunciar maltractaments es troba afectada per una doble realitat: el del fracàs personal i el d'haver d'enfrontar-se al problema de la separació.

Cal tenir present que quan la dona denuncia maltractaments i amenaces és perquè ha arribat a una situació familiar insostenible.

. S'ha de donar una especial atenció a la dona i informar-la adequadament dels drets que té.

. És convenient que la dona denunciant continuï en el domicili familiar quan el marit o company sigui detingut. En els altres supòsits, quan la dona no vulgui o no pugui tornar al domicili, s'hauria de trobar un lloc adequat que atengüés a la dona durant les hores o dies fins que es resolgui la situació creada.

2- Informació que cal donar a la dona:

a) Cal informar del contingut de l'art. 464 del nou Codi Penal: **Recordatori de la Instrucció 3/1992 de la Fiscalia de Girona, SOBRE LA PROTECCIÓ A LES VÍCTIMES DELS DELICTES, DENUNCIANTS I D'ALTRES QUE PUGUIN INTERVENIR EN QUALSEVOL CLASSE DE PROCEDIMENT. EXAMEN I SUPÒSITS D'APLICACIÓ DE L'ART. 464 DEL CODI PENAL**, d'acord amb la qual la Policia Judicial haurà d'informar a les víctimes i testimonis de fets delictius, que per la seva naturalesa puguin comportar alguna de les activitats punibles previstes en l'art. 464 del seu contingut; de les penes que puguin recaure sobre els infractors i de l'obligació que tenen de denunciar aquests delictes. Aquesta informació haurà de quedar reflectida en l'atestat corresponent, després que se'ls hagi pres declaració.

b) De la possibilitat de sol·licitar a l'autoritat judicial les MESURES PROVISIONALÍSSIMES prèvies a la demanda de separació. Juntament amb la informació anterior s'hauria d'incloure informació suficient sobre la possibilitat, per part de la dona maltractada i sense necessitat d'advocat ni procurador, d'instar a l'autoritat judicial (jutjat de guàrdia) perquè adopti mesures provisionalíssimes (atribució a un dels cònjuges de l'ús de l'habitatge familiar, pàtria potestat, pensió, etc.) prèvies a la interposició de la demanda de separació, mitjançant un escrit en el qual només cal que s'indiqui:

§ la identificació de la persona que ho sol·licita (nom i cognoms, DNI, estat civil, professió, domicili, nom de l'altre cònjuge i l'existència o no de fills)

§ els fets que motiven la sol·licitud (generalment constituïts fonamentalment pels maltractaments), intenció d'interposar demanda de separació o divorci

§ petició que es formula (autorització de separació, custòdia dels fills menors, pensió

per al suport de les càrregues familiars, ús de l'habitatge familiar del qual haurà de sortir l'altre cònjuge amb el lliurament previ de la roba i altres estris necessaris, etc.). Aquesta petició, haurà d'anar acompanyada, sempre que sigui possible, del corresponent llibre de família.

c) De l'existència de serveis socials d'ajuda a les dones maltractades i **els centres d'assistència social als quals pot acudir la dona maltractada**, la informació l'ha de facilitar la Delegació de Benestar Social (tel. 900 300 500). A aquests efectes, junt amb les informacions anteriors s'hi ha d'adjuntar una relació, amb direccions i números de telèfon, dels centres d'orientació i assistència social o de mediació matrimonial existents a la província i molt especialment de les competències del Servei d'Atenció a la Víctima, de la Delegació de Justícia a Girona, Edifici dels Jutjats, Ramon Folch 4-6, Girona, Telèfon 972-219060, telèfon general 900 121 884).

d) De les mesures de protecció personal que se li pugui proporcionar.

e) El dret que li sigui nomenat un advocat d'ofici per exercir l'acusació particular i les accions civils pertinents, i la possibilitat de l'acord al SOJ de Girona o Figueres per tal d'assessorar-se

SOJ Girona:Edifici dels Jutjats de Girona. Av Ramon Folch 2a. planta.

SOJ Figueres: Pujada del Castell,1.3a. tel. 972.67.17.24

3- En l'elaboració de l'atestat a causa d'aquesta classe de delictes, s'haurà de tenir en compte:

a) La determinació dels antecedents de l'agressor, i si és possible, amb una referència exacta de les diligències prèvies que s' inicien.

És molt freqüent en aquesta classe de fets que encara que inicialment siguin denunciats com a delicte, puguin ser constitutius de falta i per altra banda, el delicte de maltractaments continuats, de l'article 153.

b) S'ha d'indicar l'estat mental de l'acusat o de les circumstàncies atenuadores que es puguin donar en el cas (com poden ser: alcoholisme, drogoaddicció...).

c) S'ha de constatar si el denunciat té en el seu poder armes o altres instruments perillosos, a fi que l'autoritat judicial pugui decretar la intervenció de les mateixes, així com també la autoritat administrativa pugui retirar la llicència ó l'autorització de les esmentades armes.

d) S'ha de deixar constància documental (informes mèdics, fotografies...).

e) També s'haurà de deixar constància que a la dona denunciant se li ha ofert accions legals i se li ha donat la informació indicada en el paràgraf segon.

f) Model d'oferiment d'accions legals. (**Annex**).

- g) El Personal especialitzat dels Mossos d'Esquadra ha de fer un seguiment del cas i ha de posar en coneixement de la Fiscalia els fets que puguin constituir nous delictes o modificacions de les mesures imposades.

- h) S'ha de trametre de la còpia de l'atestat tal com es preveu en l'article 789.1 de la Llei d'enjudiciament criminal, directament a la Fiscalia, mitjançant el Personal especialitzat dels Mossos d'Esquadra, quan ja es conegui el número de les Diligències prèvies.

III.- INTERVENCIÓ ADMINISTRATIVA: ELS EQUIPS TÈCNICS D'ASSESSORAMENT I ELS SERVEIS SOCIALS EN L'ÀMBIT DELS MALTRACTAMENTS

En la vessant administrativa s'estima essencial el paper que han de desenvolupar els Serveis d'Assessorament dels Jutjats i els Serveis Socials de totes les institucions.

Actualment, els Jutjats de les comarques gironines només disposen del Servei d'Assessorament ubicat en els Jutjats de Girona i als quals els remeten els casos de tota la demarcació la qual cosa fa que es vegin desbordats per poder atendre totes les peticions i que aquestes es vegin sotmeses a endarreriments no desitjats. La mediació familiar pot ser una de les eines més eficaces per resoldre els conflictes familiars i, si més no, per canalitzar-los cap a una solució dialogada i consensuada que és el camí de l'èxit en la lluita contra els maltractaments. Això vol dir que, com a primera mesura que cal adoptar, es recomana que és pugui avançar en **la dotació de mitjans personals** a fi de poder atendre, puntualment, totes les demandes de tots els partits judicials de l'àmbit territorial de les comarques gironines. Aquests equips d'assessorament han de comptar amb, un nombre de professionals adients per poder **potenciar les tasques de mediació familiar** que ja s'estan duent a terme amb les mancances abans referides. Aquesta mediació familiar ha de poder ser realitzada tant en el si dels procediments penals (inclou la fase d'instrucció com la d'enjudiciament i execució de la sentència), com civils (fonamentalment separacions i divorcis) i que puguin efectuar-ne el corresponent **seguiment** i donar-ne compte al jutge.

Pel que fa als **serveis socials** convé, d'una banda, aprofitar el seu valuós capital humà que es troba en permanent contacte amb les situacions familiars potencialment de risc, perquè pugui detectar abans del conflicte aquelles circumstàncies que el fan preveure i pugui intervenir-hi a temps el professional adient per a una tasca de mediació. Aquest personal ha de comptar amb el suport constant de les institucions a les quals pertanyen, que li hauran de garantir **la seva constant formació professional** per poder fer front a les situacions en les quals haurà d'exercir la seva tasca.

Per altra banda, els serveis socials hauran d'estar en contacte permanent amb els serveis sanitaris d'atenció primària, els quals han de fer la primera atenció a la víctima **a tots els municipis** de més de 20.000 habitants i on sigui necessari, per la seva localització, s'ha aconsella la conveniència de poder disposar d'un **allotjament provisional** per a la víctima i la seva família en el cas que aquella no disposi de cap recolzament en el seu entorn. Caldria que aquest allotjament provisional permeti emparar la víctima mentre se'n tramita l'ingrés en un centre derivat (casa d'acolliment de dones maltractades) o accés al domicili familiar. En el futur caldrà restar atents, de manera permanent, a la variació de la demanda de recursos i a la dotació dels mateixos.

IV.- INTERVENCIÓ DELS ADVOCATS

1.-Creació d'un torn d'ofici per assistir i representar les dones maltractades en les actuacions policials i judicials, així com les mesures provisionals i demandes de separació (inclosa l'execució) que se'n derivin i hi tinguin connexió. La finalitat és que, en el moment que la dona maltractada interposi denúncia, ja sigui a la policia o al jutjat, en fer-li l'ofertament d'accions, se li pugui indicar que si vol pot disposar d'advocat que l'assessori des d'aquell moment i es personi com a acusació particular.

Creiem que l'única manera de garantir el funcionament d'aquest procés i que no hi hagi problemes amb les designes immediates és que es creï un torn d'ofici especial a aquests efectes.

Resultaria convenient que els col.legis d'advocats de les comarques gironines establissin acords amb el Departament de Justícia de la Generalitat a fi de es creï aquest torn al més aviat possible i que sigui retribuït.

2.-Actuacions policials:

Quan s'iniciïn les actuacions d'acord amb la denúncia de la dona davant la policia, se li haurà d'indicar en l'ofertament d'accions que pot sol·licitar advocat per defensar-la i representar-la.

3.- Actuacions que s'iniciïn per denúncia al jutjat o a la fiscalia:

Igualment, el jutjat haurà d'indicar a la dona que pot demanar advocat del torn d'ofici per tal que la representi i que sigui a la vista, a fi que la pugui assistir per fer la denúncia, interposar mesures i, en definitiva, comparèixer a les actuacions com a acusació particular.

4.-Des del Servei d'Orientació Jurídic (SOJ), ubicats en els Jutjats de Girona i de Figueres) es pot portar a terme la tasca d'assessorament i informar a les dones que hi acudeixin a fer consultes per temes de maltractaments (físics i, fins i tot, psicològics) que no siguin urgents.

En el cas de temes urgents, proposem que el SOJ disposi de models de denúncia i models de mesures provisionalíssimes per presentar en el mateix moment al jutjat, i que després s'avisï a l'advocat que li correspongui per torn especial.

Per tant, el col·legi s'ha de comprometre a fer uns models de mesures i denúncies i a tenir-los en el SOJ.

També resultaria raonable que les juntes de jutges de tots els partits judicials acordessin -com ha fet la de Girona- que les mesures provisionalíssimes urgents fossin resoltes pel propi jutjat de guàrdia sense esperar el repartiment.

5.-Totes les designacions d'aquest torn d'ofici seran provisionals, el que vol dir que s'haurà de tramitar igualment el dret a l'assistència jurídica gratuïta.

6.-El nomenament de procurador es podrà fer després, a sol·licitud del mateix advocat, un cop ja estigui personat en el procediment. Seria recomanable que els col·legis d'advocats convinguessin amb el de procuradors que es designi un mateix procurador pels temes penal i civil que se'n derivin.

7.-Convindrà que un cop signat el protocol els col·legis d'advocats els facin arribar a tots els advocats, perquè els que designi la dona a títol particular també n'estiguin informats i convindrà dur a terme reunió informativa amb tots els advocats que s'inscriguin al torn d'ofici especial quan es creï i els que estan al SOJ.

V.- INTERVENCIÓ DE LA FISCALIA EN AQUEST TIPUS DE DELICTES

1. L'any 1992 es va crear el Servei d'Atenció a les Víctimes (SAV) dels delictes, a través del qual es fa un tractament individualitzat i es controlen les executòries i s'atenen tots aquells perjudicats, que per raó de delictes o faltes, sol·licitin entrevistes personals, principalment referits a abusos sexuals, maltractaments i delictes que donen lloc a la petició de responsabilitats civils.
2. En l'execució de les sentències es controlen d'una manera individualitzada una mitjana de 500 executòries anuals, relatives a delictes contra la llibertat sexual, lesions i maltractaments, homicidis, assassinats, delictes ecològics, estafes, apropiacions indegudes, danys, etc., i es vetlla especialment per al compliment de la sentència en allò que es refereix al pagament de les indemnitzacions civils, interessant totes les mesures perquè puguin ser satisfetes o perseguint els delictes que s'haguessin pogut cometre per burlar-les (aixec. de bens).
3. A la Junta de Fiscalia es va acordar que amb la finalitat de garantir la protecció dels drets de les víctimes objecte de maltractaments, per part del M. Fiscal s'interessarien les mesures judicials que foren pertinents i comunicaria al Fiscal en Cap els casos de maltractaments a dones, menors i persones desvalgudes, així com també de les qualificacions provisionals i judicis orals per aquests delictes. Això possibilitaria l'atenció directa de les víctimes que s'adrecessin a la Fiscalia i la coordinació amb el SAV per elaborar un fitxer informàtic sobre aquests delictes i faltes. (Fets, aquests, recollits a la Instrucció 1/98 de la Fiscalia de Girona).

2.2.- FASE D'INTERVENCIÓ JUDICIAL

A- FASE D'INSTRUCCIÓ

Els jutges d'instrucció, a fi de poder aplicar les mesures adients per tal d'assegurar la integritat de les víctimes i tenir un coneixement complert de la situació familiar de la víctima i de l'agressor, hauran de poder comptar, al llarg de la instrucció, amb els diagnòstics següents:

- \$ Informe del metge forense que haurà d'intervenir tant per detectar els maltractaments com en el reconeixement psiquiàtric de l'agressor.
- \$ Informes de l'Equip Tècnic d'assessorament judicial.

Tot això contribuirà que l'adopció de les mesures penals i civils previstes siguin les més adients i objectives.

També és convenient fer un seguiment de la nova situació creada per la mesura adoptada.

B- FASE D'EXECUCIÓ DE SENTÈNCIA

En aquesta fase processal, els jutges poden instar les noves mesures de protecció a la víctima dels delictes que es concreten en:

- \$ Mesures previstes en l'art. 83 del nou Codi Penal.
- \$ Mesures de Seguretat (malalties mentals, alcoholisme, drogoaddicció).

C- PROPOSTA DE DIVERSES MESURES JUDICIALS A INSTAR PER LA VÍCTIMA, ELS ADVOCATS DESIGNATS O PEL FISCAL EN ELS CASOS DE MALTRACTAMENTS A LES DONES

1-MESURES EN L'ÀMBIT CIVIL:

I- Mesures provisionalíssimes

a) Regulació: articles 102,103 i 104 del Codi Civil i articles 1881 i següents de la Llei d'enjudiciament civil.

b) Permeten una ràpida actuació per fer cessar la convivència conjugal i adoptar les mesures necessàries per tal de que siguin efectives (atribuir a un dels cònjuges l'ús de l'habitatge familiar, pàtria potestat, pensions, etc.). No és necessària la intervenció de l'advocat i el procurador, és suficient la presentació d'un escrit sol·licitant-les. La tramitació es limita a la ratificació de la sol·licitant, la resolució judicial en la qual s'admet o no la petició, la compareixença i la resolució.

Si hi ha la possibilitat, en cas d'actuacions policials derivades de maltractaments i detenció, mitjançant l'oportuna informació al cònjuge maltractat, de la seva existència i

de la forma de ser instades, d'aprofitar la presència d'ambdues parts en el jutjat per a una immediata tramitació i resolució.

c) Intervenció activa del fiscal en la tramitació de les mesures provisionals, en cas de fills menors.

II- Internament per raó de trastorn psíquic.

a) Regulació: article 211 del Codi civil.

b) Supòsits d'alteracions o anomalies psíquiques que necessiten tractament mitjançant ingrés en un centre adequat. En aquests casos és necessari instar el control judicial efectiu de la continuació i el cessament de l'internament.

c) Aplicable a alcoholismes i drogoaddiccions.

III- Aplicació de l'article 158 núm. 3 del Codi Civil redactat per LL.O. 1/1996, de 15 de gener.

a) Permet una actuació d'ofici o a instància del fill, qualsevol parent o del Ministeri Fiscal per adoptar aquelles disposicions que s'estimin oportunes per apartar el menor d'un perill o d'evitar-li perjudicis. Que en el cas de la violència domèstica pot permetre, quan la situació ho faci necessari, l'atribució provisional de la guarda i custòdia al progenitor no agressor i l'ús per aquest de l'habitatge familiar.

b) Aquestes mesures es poden adoptar en qualsevol procediment civil o penal. **inclou també a parelles de fet**

2- EN L'ÀMBIT PENAL:

1.- Durant la fase d'Instrucció.

a) Presó provisional amb o sense fiança quan concorrin els requisits previstos en els articles 503 i 504 de la Llei d'enjudiciament criminal. Ha de tenir una especial consideració, a més a més, el risc que es repeteixin de nou fets delictius d'igual o major gravetat.

b) Llibertat provisional:

1- Compareixences *apud acta* amb possibilitat d'exigir periodicitat diària (Instrucció 1/1988, de l'11 de gener, de la FGE) *Aquesta compareixença podrà efectuar-se davant l'especialista que designi el Jutjat.*

2- Sol·licitar que l'autoritat judicial requereixi a l'imputat perquè s'abstingui d'apropar-se al domicili i a la persona maltractada, donar ordres als cossos policials que corresponguin, a fi de portar a terme una vigilància especial d'aquesta mesura.

3- Instar a l'autoritat judicial perquè ordeni als cossos policials corresponents que adoptin les mesures que en cada cas semblin més adients, a fi d'assegurar la protecció de la persona maltractada: control periòdic del seu estat, possibilitat de donar avís immediatament, seguiment policial, etc.

4- Coordinació i promoció de l'actuació dels *diferents agents socials* per a l'oportuna assistència i assessorament de la persona maltractada.

c) Possibilitat de promoure la tramitació de judicis ràpids.

d) Incloure escrits de conclusions provisionals i definitives, quan sigui procedent, l'aplicació de la pena accessòria de prohibició que el reu torni al lloc on s'ha comès el delictes, o vagi al lloc on viu la víctima o la família, prevista en l'article 57 del Codi Penal.

e) Davant la possibilitat de sol·licitar i imposar penes alternatives (arrest de cap de setmana - multa) i sempre respectant els altres paràmetres a tenir en compte per la individualització de la pena, cal valorar que, en comptes de l'arrest de cap de setmana, la pena de multa pot impedir el compliment de les obligacions del penat envers la víctima o víctimes (dona, fills...).

f) Aplicació de l'art. 158 núm. 3 del Codi Civil, en el mateix procediment penal quan els maltractaments puguin afectar els fills.

II- En l'execució de sentència

a) En el cas de suspensió de l'execució de la sentència, cal instar expressament el condicionament d'aquesta al compliment de les obligacions o deures previstos en l'article 83 del Codi Penal (prohibició de poder anar a determinats llocs, prohibició de deixar el lloc de residència habitual, presentació periòdica davant el tribunal o davant els serveis de l'administració, participació en programes de formació, educació, etc.).

b) En els supòsits d'eximents completes o incomplets dels articles 20 número 1,2 i 3 del Codi penal i l'article 21 número 1 en relació amb els anteriors, especial control tant del compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat, com de les no privatives de llibertat que s'hagin imposat o substitueixin a les anteriors, instar especialment quan procedeixi, l'aplicació de l'article 105 del Codi Penal.

c) Seguiment de l'execució de la sentència.

III- Estadística

Es constata la necessitat de poder disposar de dades estadístiques fiables per incidir en les mesures noves que convingui adoptar o rectificar aquelles que no es mostrin prou eficaces. Per tant, convé que tant els jutjats com les policies, els hospitals i centres d'atenció primària, els serveis socials i totes aquelles instàncies o institucions que es trobin relacionades amb el problema dels maltractaments adoptin una denominació comuna, com podria ser la de **violència domèstica**, per elaborar i obtenir quan convingui dades estadístiques, sense perjudici que es puguin establir denominacions subsidiàries específiques particulars si és convenient. En conseqüència, es recomana que cada institució adopti les mesures necessàries per poder disposar i ordenar, sota aquella denominació comuna i genèrica, les dades estadístiques corresponents a aquest problema.

2.3 FASE DE SEGUIMENT

La fase de seguiment és la culminació de la vocació permanent de perseverar en la lluita contra la violència domèstica.

En aquesta fase, els representants de les institucions implicades han d'analitzar, en reunions periòdiques, els problemes que sorgeixen en l'aplicació del protocol, com també qualsevol incidència que en pugui millorar la coordinació en l'execució.

Amb aquest objectiu s'ha de constituir una taula de seguiment, en la qual, i amb una periodicitat no inferior als 6 mesos o sempre que sigui necessari, s'examini el contingut i efectes del protocol.

PROPOSTES FINALS

A) És necessària la coordinació, sumar esforços i intercanviar contínuament informació entre els responsables dels departaments de Justícia, Sanitat, Serveis Socials i Policia Judicial per afrontar els reptes que puguin sorgir del tema de la violència domèstica.

B) És imprescindible informar a la dona (com a subjecte passiu dels maltractaments en la gran majoria dels casos) dels seus drets i de les possibilitats que té al seu abast per posar fi o disminuir el seu problema.

C) La prevenció és el millor antídoto contra la violència domèstica. És per això que es recomana que en les comarques gironines es facin campanyes publicitàries, xerrades o taules rodones on es doni publicitat i informació del problema i que, com a mínim, es facin en les nou poblacions on hi ha jutjats d'instrucció. També es recomana conscienciar a tots el agents socials que intervinguin a fi de detectar i combatre aquests delictes o faltes.

D) S'aconsella elaborar programes d'atenció a alcoholòics en tractament de desintoxicació en règim de curta durada i amb seguiments posteriors

E) Es recomana que tot el personal integrant dels serveis socials de totes les administracions tingui el suport d'una continuada formació professional que els permeti afrontar les diferents i canviants situacions que se'l presentin.

F) Cal avançar en la dotació de mitjans personals i materials als equips d'assessorament judicial actualment existents perquè puguin estar presents en tots els partits judicials, i perquè es garanteixi la intervenció professional de la mediació

G) La formació de personal especialitzat en el tractament d'aquesta classe de delictes en els cossos policials.

H) És aconsellable que les entitats locals i comarcals puguin disposar de llocs d'estada provisionals que acullin les dones i les seves famílies en casos d'urgència.

I) Es recomana que els col·legis d'advocats disposin d'un torn especial de guàrdia per atendre a les víctimes que ho demanin i que l'administració disposi de la corresponent assignació pressupostària a fi que aquells serveis professionals siguin degudament retribuïts.

J) Es recomana que s'estableixin acords entre els col·legis d'advocats i els procuradors perquè els professionals designats pel torn d'ofici siguin els mateixos per les dues jurisdiccions (civil i penal).

K) És convenient que les mesures provisionalíssimes o cautelars a adoptar respecte a

la situació familiar puguin ser tramitades, quan siguin urgents, en el mateix jutjat de guàrdia sense necessitat d'esperar que les reparteixi un jutjat civil i que aquesta mesura sigui prevista per les normes de repartiment acordades per cada junta de jutges.

L) S'ha de constituir una comissió de seguiment tècnic on estiguin representats jutges, fiscals, advocats, gerents o directors de centres hospitalaris, policia judicial, metges forenses i treballadors socials, per fer un seguiment adient d'aquest problema multidisciplinari i del grau de compliment d'aquest protocol.

A N N E X O S

1- Resolució de 9 de gener de 1998, per la qual es dóna publicitat a l'Acord del Govern de 7 de gener de 1998 , de creació d'una comissió d'anàlisi dels actes de violència contra les dones en l'àmbit de la llar de la Generalitat

2 - Proposta d'informe per adjuntar amb la comunicació judicial en casos d'assistència mèdica a les víctimes de violència domèstica.

3 - Model d'informació a les víctimes d'actes de violència domèstica.

**2.- PROPOSTA D'INFORME MÈDIC PER ADJUNTAR AMB LA COMUNICACIÓ
JUDICIAL EN CASOS D'ASSISTÈNCIA A LES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA
DOMÈSTICA**

**DADES IDENTIFICADORES DEL CENTRE
DATA I HORA DE L'ATENCIÓ**

1. DADES IDENTIFICADORES DE LA VÍCTIMA

*Nom i Cognoms, data naixement (edat), estat civil
Adreça, Municipi, Telèfon*

2. DADES IDENTIFICADORES DE L'ACOMPANYANT

*Nom i Cognoms
Adreça, Municipi, Telèfon*

3. EXPOSICIÓ DELS FETS QUE MOTIVEN LA CONSULTA

Data, Hora i lloc de l'agressió (via pública, domicili, etc.)

3.1 MECANISME GENERAL DE L'AGRESSIÓ (*Objecte contundent, cop de puny, arma blanca, arma de foc, caiguda provocada, mixta*)

3.2. AUTOR DE L'AGRESSIÓ I RELACIÓ AMB LA VÍCTIMA

Aportar només les manifestacions de la víctima i/o acompanyant. No prendre les manifestacions d'aquests com a pròpies. Sempre que sigui possible, s'adjuntaran fotografies

4. ANTECEDENTS MÈDICS D'INTERÈS

Història sospitosa d'altres lesions no accidentals

5. EXPLORACIÓ FÍSICA

Descripció de les lesions: nombre, mida en cm., descripció clínica (equimosi, contusió, ferida incisocontusa, hematoma, erosió, espoliació, tall punxant, etc.), la localització (utilitzar esquema adjunt).

Quan les lesions es trobin en diferent fase evolutiva, esmentar l'origen diferent. Sempre que sigui possible, s'adjuntaran fotografies.

6. ESTAT PSICOLÒGIC ACTUAL

*Manifestacions conductuals, emocionals i/o verbals de la víctima
Estat depressiu, excitat, ansietat, por*

7. EXPLORACIONS COMPLEMENTÀRIES

Quines s'han practicat i els seus resultats

8. TRACTAMENT REALITZAT

9. ORIENTACIÓ DIAGNÒSTICA

10. PRONÒSTIC DE LES LESIONS

Lleu, menys greu, greu, molt greu.

11. DADES I SIGNATURA DEL METGE ASSISTENT

3.- MODEL D'INFORMACIÓ A LES VÍCTIMES D'ACTES DE VIOLÈNCIA A L'ÀMBIT DE LA LLAR

1. - Els actes de violència exercits sobre el cònjuge i/o fills constitueixen una causa legal de separació segons els apartats 1 i 2 de l'art. 82 del Codi Civil.

2.- Si vostè té la intenció d'interposar demanda de separació per les causes esmentades, pot sol·licitar que s'adoptin judicialment i, abans d'interposar la corresponent demanda de separació, les mesures provisionals més previstes als arts. 102, i 103 del Codi Civil les quals tenen les següents característiques:

- Seran sol·licitades al Jutjat de Guàrdia del seu domicili.
- La seva tramitació és molt ràpida i totalment gratuïta.
- Les mesures que es poden acordar són les següents: que cessi l'obligació que tenen els conjugues de viure junts; que es determini quin del conjugues pot continuar vivint al domicili familiar; que es determini amb quin del conjugues es queden els fills subjectes a la pàtria potestat de tos dos així com el règim de visites en favor de l'altre cònjuge; que es fixi la manera com cada cònjuge tindrà de contribuir a les càrregues del matrimoni...

- Vostè pot sol·licitar l'adopció de les mesures esmentades sense necessitat d'advocat i Procurador mitjançant un escrit en el que només caldrà indicar: la identificació de la persona que ho sol·licita (nom i cognoms, DNI, estat civil, professió, domicili, nom de l'altre cònjuge i l'existència o no de fills), els fets que motivin la sol·licitud, la intenció d'interposar demanda de separació o divorci i les mesures concretes que es demanen. Petició aquesta que haurà d'anar acompanyada, sempre que sigui possible, del llibre de família.

- El Servei d'Orientació Jurídica del Departament de Justícia té a la seva disposició models d'escrit d'interposició de mesures provisionals més, així com un equip d'especialistes que la podran assessorar jurídicament, aquest servei està ubicat als edificis dels jutjats de Girona (Avgda Ramon Folch 4,6), , i de Figueres (carrer Poeta Marquina, 2). L'horari d'atenció és de 10h a 13h de dilluns a divendres.

- Una vegada acordades, aquestes mesures quedaran sense efecte si, dintre dels 30 dies següents a la seva adopció, no es presenta la corresponent demanda de separació davant el Jutge competent.

3.- Malgrat, vostè pot presentar directament la sol·licitud esmentada, pot demanar el nomenament d'advocat d'ofici que l'assistirà, assessorarà i defensarà en les actuacions policials i judicials (tant penals com civils) que se'n derivin.

4.- Si ho desitja pot posar-se en contacte amb el SERVEI D'ATENCIÓ A LA VÍCTIMA de la delegació de Justícia a Girona. Des d'aquest servei de li pot donar atenció i orientació personal a més d'informació sobre altres recursos que pot utilitzar. També , si ho sol·licita, una persona d'aquest servei podrà acompanyar-la en els tràmits judicials.

Tel : 972.21.90.60 ó 900.121.884

Adreça: edifici dels Jutjats. c. Ramon Folch 4-6. Girona

Horari : de 8.30h 15.00H, DE DILLUNS A DIVENDRES

5.- si existeix una CASA D'ACOLLIMENT PER A DONES MALTRACTADES la informació sobre la qual li serà facilitada a través de l'assistent social de seu propi barri o municipi o mitjançant el telèfon gratuït d'informació del departament de Benestar Social **900.300.500**

NOM:

DATA I HORA:

SIGNATURA: